

Інформаційна картка *

учасника / учасниці всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2024»
в номінації «українська мова та література»

Прізвище, ім'я, по батькові	Гопаца Інна Вільямівна	
Посада (відповідно до запису в трудовій книжці)	Вчитель української мови та літератури	
Місце роботи (повне найменування закладу освіти відповідно до статуту)	Ліцей№1 міста Могилева-Подільського Могилів-Подільської міської ради, Вінницької області.	
Освіта (найменування закладу вищої освіти, рік закінчення навчання)	Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського за спеціальністю «Українська мова і література»	
Самоосвіта (інформація зазначається за останні 3 роки у зворотній хронології)	курси	Свідцтво про підвищення кваліфікації вчителів української мови та літератури(16.02.2021-19.02.2021) Сертифікат про підвищення кваліфікації вчителів 5-х класів ЗЗСО « Нова українська школа: перехід на наступний рівень» (27.11.2021.-03.12.2021.) Свідцтво про підвищення кваліфікації вчителів української мови та літератури (30.11.2021.-03.12.2021.) Сертифікат про підвищення кваліфікації «Сучасні технології формування в учнів предметних і ключових компетентностей на уроках української словесності» (24.01.2022-27.01.2022) Сертифікат «SAFE SPACE-Невідкладна психологічна підтримка для учнів та шкільних вчителів» за програмою «Безпечний простір» у 2022-2023 роках. Сертифікат про підвищення кваліфікації « Розвиток сенсорної сфери дитини як запорука ефективного психолого-педагогічного впливу» (18.09.2023.-21.09.2023) Сертифікат про підвищення кваліфікації вчителів 5-х класів ЗЗСО, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти на першому (адаптаційному) циклі у 2023/24 навчальному році. (20.10.2023.-24.10.2023)
	конференції	Веб-конференція « Вчені НАПН України-українським вчителям»
	семінари / вебінари	Вебінар на сайті https://naurok.com.ua «Медіаграмотність на уроках української мови: фейки, перевірка інформації та створення медіапроектів», сертифіка Вебінар « Комплексна підготовка уроку української мови при дистанційному та очному навчанні:практичний підхід» ,сертифікат
	конкурси	Диплом I ступення за популяризацію творчості педагогічних працівників, підвищення рівня духовного й культурного розвитку сім'ї та перемогу в номінації « Сценічне мистецтво» VIII обласного конкурсу вчительських творчих родин. (2022) Грамота за зайняте I місце у міському етапі конкурсу «Від землі, від роси, від любові...»
	інше	
Педагогічний стаж	15 років	
Кваліфікаційна категорія	Вчитель другої категорії	
Педагогічне звання (за наявності)		
Науковий ступінь (за наявності)		
Посилання на відеорезюме		
Педагогічна ідея		

Формування національної самосвідомості на уроках української мови та літератури через сучасні підходи до створення середовища для всебічного розвитку особистості

Відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді серед виховних напрямів найбільш актуальним сьогодні виступає патріотичне виховання, що допомагає закласти наріжний камінь для формування свідомості як сучасної молоді, так і майбутніх поколінь українців, які вбачатимуть у державі запоруку особистісного розвитку і сповідуватимуть ідеї гуманізму, демократії, свободи, толерантності, виваженості та відповідальності за своє життя та долю рідної держави.

Враховуючи сучасні суспільно-політичні реалії, саме уроки української мови та літератури мають стати осередком становлення громадянина-патріота. Підрастаюче покоління має усвідомити, що без оволодіння державною мовою неможливо бути повноцінним громадянином своєї держави та й просто інтелегентною людиною, кваліфікованим спеціалістом у будь-якій галузі.

Відомий український педагог В.Сухомлинський зазначав, що в руках вчителя слово є могутнім виховним засобом, яке здатне піднести, звеличити людину в її власних очах, утвердити її патріотичну свідомість і громадянську гідність, на все життя відкрити в її серці невичерпні й вічні джерела любові до своїх предків.

Отож, обираючи проблему “Формування національної самосвідомості на уроках української мови та літератури через сучасні підходи до створення середовища для всебічного розвитку особистості”, основною метою своєї діяльності я усвідомлено визначила формування духовного світу учнів та цілісності їх світоглядних уявлень. Досягнення цієї мети дуже значуще та важливе. Адже прорахунки на мовному фронті, як показує час, тепер обернулися кровопролитною війною.

Перш за все, я визначила уміння та навички, якими, на мій погляд, має володіти національно-мовна особистість, та створила відповідний чек-лист (додаток 1).

Розвиток умінь та вдосконалення навичок, згаданих у чек-листі, успішно досягаються на уроках систематизації та узагальнення знань у 5-7 класах, а також на уроках розвитку мовлення, де учні удосконалюють власні мовленнєві вміння й навички, створюючи діалоги на запропоновану тему, складаючи усні твори, виконуючи вправи на редагування текстів, оцінюючи власну правописну та стилістичну грамотність.

Виховання громадянськості й патріотизму виявляється завдяки любові до своєї країни, відданості їй, в усвідомленому бажанні та готовності стати на захист Батьківщини за прикладом своїх пращурів. Гарною підмогою в цьому є доречний підбір дидактичного матеріалу. Добираючи навчальні та тренувальні диктанти, основну увагу концентрую саме на тематичному поданні матеріалу, який містить інформацію про культурні та архітектурні пам'ятки нашої країни,

історію створення літературних та музичних шедеврів, звитяжні подвиги наших пращурів. Використовую різні види диктантів: вибірково-розповідні, попереджувальні, пояснювальні, коментовані, зорово-слухові, диктанти з обґрунтуванням. Кожен вид розвиває в учнів не тільки почуття поваги до рідної мови та захоплення її красою, пошану, а й пам'ять, уважність та орфографічну вправність.

Для глибшого засвоєння теоретичного матеріалу з кожного розділу пропоную учням цікаві, захоплюючі інноваційні форми навчальної діяльності: індивідуальні наукові розвідки, мовні та літературні проекти, мандрівки, лінгвістичні повідомлення, створення сторінок літературних героїв та їх авторів у соціальних мережах. Використовую такі інноваційні форми як моделювання ситуацій, які спонукають до самостійного дослідження: “Я — мовознавець”, “Знайомство зі словосполученням”, “Подорож у країну Морфологію”, “Літописець життя письменника”, “Літературними шляхами героя”(додаток 2).

На уроках розвитку комунікативних умінь і навичок акцентую увагу учнів на тих думках і почуттях, що формують патріотизм, наприклад:

- * чому українську мову називають солов'їною?
- * якого кольору слово “Україна”?
- * для чого потрібно знати історію свого народу?
- * що ви знаєте про славних лицарів-запорожців?
- * кого з вашої родини можна назвати патріотом?
- * хто вони: сучасні патріоти?

Національно-патріотичному вихованню, на мою думку, сприяють також слова ввічливості, з якими вчитель розпочинає урок та упродовж усього часу спілкування, навіть поза межами уроку, звертається до вихованців. Доречні звертання (імена та загальні слова-звертання) мають стояти у відповідному типовому для української мови кличному відмінку та числі: *Валентине, Наталко, Ілле, Вікторіє, Ігорю, Сніжано, друже, учні, козаче* тощо. Також наша мова багата й на оригінальні власне українські вигукі, які теж доречно вживати відповідно до ситуації та емоційного стану: *Жах! Ова! Отакої! Цить! Боже мій! Годі! Добридень! Бувайте! Перепрошую! Здоровенькі були! Щастя вашій хаті!* Тут я намагаюсь бути прикладом, а учні, згодом, підсвідомо, сприймають це як норму.

Не останню роль у національно-патріотичному вихованні відіграють ретельно дібрані до уроку епіграфи, які слугують певним лейтмотивом усього заняття: *“Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову”* (Ліна Костенко), *“Рідна мова — не полова: її за вітром не розвієш”* (Українське прислів'я), *“Мова росте елементарно разом з душею народу”* (І. Франко), *“Хто нікчемну душу має, то така ж у нього мова”* (Л.Українка), *“Рідна мова — мати єдності, батько громадянства і сторож держави”*(Мікалоюс Даукша), *“Чужу мову можна вивчити за шість років, а свою треба вчити все життя”*(Франсуа Вольтер).

Саме на одному, але влучному епіграфі, можна побудувати виховну мету уроку, яка буде пробуджувати патріотичну свідомість учнів.

Важливу роль у проведенні успішного уроку відіграє настрій, з яким учитель і діти розпочнуть заняття. Тому на початку уроку повідомляю дітям про роль сьогоднішньої дати в історії України чи світу, наголошую, хто з великих чи маловідомих, але вагомих діячів України народився в цей день. Якщо урок співпадає з визначною датою нашої історії: День української писемності, Міжнародний день рідної мови, Шевченківські дні, то усі навчальні завдання, які діти виконуватимуть на цьому занятті, пов'язую з таким днем (*додаток 3*).

Кращому засвоєнню мовних констукцій завжди сприяє ігрова форма. Наприклад, гра “Неправильно-правильно”, завданням якої є віднайти та виправити граматичну або лексичну помилку (довідник Марії Волощак “Неправильно — правильно”). Доволі часто використовую інтерактивні платформи, де в ігровій формі також можна “боротись” за чистоту мовлення наших учнів. Зокрема, рекомендую інтернет-ресурс “Мова — ДНК нації” (ігри з Лепетуном), платформи Wordwall, LearningApps. Там є цікаві інтерактивні та яскраві завдання, і вчитель має змогу створити власні вправи.

Пріоритетним завданням словесника на сьогодні є руйнування стереотипу неповноцінності української мови, який упродовж попередніх поколінь із різних ідеологічних причин насаджувався в свідомості українців. Саме тому кожного уроку намагаюсь ненав'язливо й тонко наголошувати на спілкуванні рідною мовою, як на чомусь звичайному, нормальному та такому, що не викликає подиву чи косих поглядів. Аби учні сприймали українську мову як сучасну, використовую зовсім невідомі для них слова українського походження, на кшталт: *кечик, вайло, обценьки, любася, okazія, галяретка* тощо. Практика показує, що такого роду слова привертають увагу учнів, зацікавлюють їх до вивчення нової української лексики. Як наслідок, є учні, що створити власні мінісловники цікавих українських слів: “Загадкові слова”, “Моя надзвичайна мова”, “Чи знаєш ти, що...”.

Захоплення у школярів викликають і колоритні українські фразеологізми: *баглаї напали* (стало ліньки), *жижки трусяться* (страшно), *завертай оглоблі* (відмовлятись від чогось), *верста калєбердянська* (висока людина), *лупити очі* (дуже здивуватися), які вони також укладали в мінісловники.

Крім того, використовую на уроках сучасні тексти, аби учні усвідомили, що українська мова — це не лише мова наших предків, а й наше сучасне й майбутнє. Тут у нагоді стає україномовне телебачення та радіомовлення, ЗМІ, українські інтернет-сайти. Наголошую на красі мовлення тих чи інших телеведучих, обговорюємо з учнями мовні огріхи, що трапляються під час телетрансляцій та аналізуємо їх в класі. На основі пошуку помилок у мові дикторів та телеведучих, описок у рекламних заголовках та вівісках на крамницях, оголошеннях у пресі було створено кілька лінгвомарафонів за участі не лише учнів, а й їхніх батьків, які теж із захопленням взяли участь у такому дослідженні. Учні 7 класів навіть створили соціопитування на своїх сторінках у соціальних мережах, де з'ясували як часто та які саме мовні помилки в ЗМІ помічали їхні дописувачі. Така пошукова та дослідницька робота не просто

стимулює учнів побачити мовні огріхи інших, а й слідувати за чистотою власного мовлення.

На уроках української літератури акумулюю увагу на наступності поколінь, пояснюючи учням, що справжні герої були не лише в минулому, а є й серед нас. І про це свідчать події Революції Гідності, сучасна кровопролитна війна. Для цього використовую очні (за можливості) та заочні екскурсії, екскурси в давню й сучасну історію.

Зокрема, одним з ефективних видів роботи вважаю створення учнями спільно з батьками “Дерева роду”. Ця робота активізувала усвідомлення кожною родиною свого значення в контексті історії нашої країни. Діти й батьки мали завдання не просто створити родинне дерево, а й відзначити особливу заслугу того чи іншого члена родини в розбудові нашої державності, боротьбі за єдність, мову, незалежність. Така тривала й клопітка робота (упродовж навчального року) поєднала родини та вкотре підкреслила причетність кожного з нас до долі держави.

Для розвитку творчих та пошукових здібностей на уроках літератури також застосовую такі прийоми роботи: словесний портрет героя, кроссенс, ментальна карта персонажа, флеш-карти, літературне лото, емодзі.

Отож основними напрямками виховання національної свідомості та патріотизму на моїх уроках української мови та літератури є:

- виховання пошани та любові до рідної мови, прагнення зберегти її;
- формування думки про значення родини, сім’ї, родоводу в контексті конкретної історичної доби;
- формування знань про історію України, державні та національні символи;
- формування стійкості у своїх національних переконаннях.

Вимоги часу спонукають учителя української мови та літератури формувати інтелектуальну, високоосвічену, самодостатню учнівську особистість з критичним мисленням, інноваційною діяльністю, мовознавчим світоглядом, творчими здібностями, ґрунтовною життєвою позицією на основі національно-патріотичних цінностей. Виховати таку особистість можна лише за умови постійної роботи над собою самого учителя та доборі доречних матеріалів для цього. Саме над цим я щодня й працюю, самовдосконалююсь і “росту” разом зі своїми учнями.

Обсяг – до 4 сторінок, шрифт – TimesNewRoman; міжрядковий інтервал – одинарний; розмір шрифту – кегль 14.

Необхідно висвітлити суть Вашої педагогічної ідеї; представити технології, методи, прийоми, форми роботи, які Ви застосовуєте для реалізації педагогічної

ідеї; продемонструвати ефективність та результативність впровадження педагогічної ідеї.

* Формат інформаційної картки не змінювати
